

ДРУГА РЕГІОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПАЛЕОЛІТ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ»

19–22 жовтня 1995 р. у Донецьку відбулася II регіональна конференція «Палеоліт Лівобережної України». Нагадаємо, що перша конференція з цієї проблематики відбулася в травні 1994 р.¹. Основною темою другої конференції була функціональна типологія пам'яток. Така орієнтація визначила тему цілої серії виступів і доповідей. Друга частина виступів була присвячена загальним регіональним проблемам палеоліту і кам'яного віку взагалі. Певну тональність конференції завдали доповіді М. І. Гладких і Т. В. Орлової (Київський національний університет ім. Тараса Шевченка) про формаційний і цивілізований підхід до вивчення первісної історії та Л. Б. Вишняцького (ІІМК, Санкт-Петербург, Росія) про «першу культурну революцію». Л. Б. Вишняцький прочитав також спільну доповідь з В. П. Любіним (ІІМК, Санкт-Петербург, Росія) про найдавніший палеоліт Туркменії.

Доповіді з проблематики середнього палеоліту Східної Європи були присвячені, головним чином, проблемам індустрій з одно- та двобічними формами. У своєму виступі О. С. Ситник (Інститут українознавства НАН України, Львів) продемонстрував еволюцію левалузьких індустрій на Поділлі, де вже давно виявився своєрідний «куц» левалузьких індустрій з вістрями. Доповідь П. Є. Нехорошева (ІІМК, Санкт-Петербург, Росія) про виділення білокузьминівської групи пам'яток доби середнього палеоліту на півдні Руської рівнини викликав полеміку і контрдовідь О. В. Колесника (Донецький краєзнавчий музей) на подібну тему. Новий для аудиторії погляд на інтерпретацію середньопалеолітичних індустрій Східного Криму продемонстрував Ю. Е. Демиденко (Кримська філія ІА НАН України, Сімферополь), запропонувавши нестандартні принципи оцінки пам'яток. Його погляди, значною мірою, перегукуються з поглядами П. Мелларса.

Публікаційну інформацію учасникам конференції запропонували: О. С. Ситник, Л. В. Кулаковська (ІА НАН України, Київ), А. Б. Богуцький (Львівський університет) про дослідження середньо- та верхньопалеолітичних пам'яток поблизу м. Галича, Н. І. Ромашенко (Таганрозький краєзнавчий музей, Росія) про масштабні зібрання середньопалеолітичних артефактів на місцезнаходженні Мар'єва Гора у Північно-Східному Приазов'ї і повідомлення О. Весельського (Краматорський економіко-гуманітарний інститут, Росія) про новий східнонікоцький комплекс Черкасне у Донбасі та про нові пункти кам'яного віку в цьому регіоні.

Тематика доповідей з пізньопалеолітичної проблематики також відрізнялась різноманітністю. Обговорювали спектр проблем від виділення локальних мікрорайонів до характеристики окремих категорій інвентаря. Перш за все слід відзначити ґрунтовну і добре аргументовану доповідь О. Ф. Горелика (Луганський педінститут), присвячену культурно-соціологічній інтерпретації матеріалів Роголицької групи стоянок фінального палеоліту. У межах цієї групи синхронних пам'яток автор простежив контакт двох відносно близьких культурних тенденцій і запропонував пояснення цього феномену. І. О. Сніжко (Харківський історичний музей) спільно з О. О. Кротовою (ІА НАН України, Київ) традиційно розвивали амвросівський сюжет, зокрема досить детально проаналізували серію кісток з надломом (зламом). Згідно характерних ознак діагностуються певні типи фрагментації, що відповідають різним етапам забою і утилізації туш бізонів. Повідомлення про пізній палеоліт Поділля на прикладі стоянки Ван-

жулів і зачитав М. Р. Левчук (Тернопіль). Цікаві спостереження про використання м'яких порід каменю у пізньому палеоліті зробила Л. Г. Кучугура (Маріупольський краєзнавчий музей). Ю. Г. Коваль (Донецький краєзнавчий музей) присвятив свою доповідь питанню експериментально-технологічних спостережень за специфічною кінцевою підтескою на пластинчастих сколах у пізньому палеоліті Руської рівнини. Тема виступу І. Г. Піструла (Одеський університет) — просторове поширення крем'яного інвентаря на пізньопалеолітичній стоянці Анетівка 13, де на великій глибині у нижніх шарах збереглися культурні залишки з виразним планіграфічним контекстом.

Доповідь В. Ф. Петруня (Одеса) була присвячена геоморфологічній інтерпретації Миргородського палеолітичного місцезнаходження, виступ Є. Ю. Гирі (ІМК, Санкт-Петербург, Росія) — технологічному аспекту характеристики технології первинного розщеплення пластинчастих індустрій.

Специфіка мисливського господарства у ранньоголоценових лісостепових районах України проаналізована у доповіді Л. Л. Залізняка (ІА НАН України, Київ) та І. М. Гавриленка (Полтавський краєзнавчий музей) на матеріалі стоянки В'язівка 4а. У доповіді С. М. Дегерменджи (Донецький краєзнавчий музей) охарактеризовано окремі аспекти первинного розщеплення в мезонеолітичних індустріях Донбасу. І, нарешті, дві доповіді з неолітичної проблематики були зачитані співробітниками Таганрозького краєзнавчого музею: А. В. Цібрис (стоянка Роздорське II) і В. В. Цібрис (стоянка Усть-Бистра). Вони і підвели логічну і хронологічну риску в роботі конференції.

Під час конференції її учасники могли ознайомитись з уже відомими та новими колекціями кам'яного віку із Донецької та Луганської областей України, Ростовської й Волгоградської областей Росії.

О. В. Колесник

Примітки

¹ *Археологический альманах. — Сборник статей. — Донецк, 1994. — № 3.*

ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ проф. ВАДИМА ЩЕРБАКІВСЬКОГО

Напередодні відзначення 120-річчя від дня народження відомого українського археолога, етнолога, музейника і мистецтвознавця Вадима Михайловича Щербаківського (1876—1957) 8 грудня 1995 р. в Полтаві, у приміщенні Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. П. Котляревського відбулися наукові читання «Пам'яті проф. Вадима Щербаківського». Їх організували і провели управління культури Полтавської обласної державної адміністрації та обласний Центр охорони і досліджень пам'яток археології. Читання зібрали фахівців-археологів, істориків, мистецтвознавців та музейників з Києва, Дніпропетровська, Донецька, Львова, Опішні, Кременчука, Полтави, Сум і Харкова; їх слухачами були науковці полтавських вузів та музеїв, краєзнавці, студенти полтавських політехнічного університету та педінституту. Заслухано 15 доповідей і повідомлень. У читаннях брали участь представники Полтавської і Харківської облдержадміністрацій. До читань вийшли друком ряд археологічних видань, випущених Видавничим центром «Археологія» Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації (далі ЦОДПА), насамперед повні тексти заслуханих доповідей¹, програма та афіша читань².

Вшанування пам'яті В. М. Щербаківського розпочалося виступом начальника уп-

© О. П. МОЦЯ, О. Б. СУПРУНЕНКО, 1996